

Куча О. В.

(наук. кер. – доц. Пивоварська К.Б.)

*студентка V курсу природничого факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка*

ПРОБЛЕМИ СІЛЬСЬКИХ ШКІЛ В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ОСВІТИ

У сучасній освіті надзвичайно гострою є проблема забезпечення рівних прав та рівного доступу до якісної освіти усіх верств населення, незалежно від місця проживання та соціальної приналежності.

На сьогоднішній день для освіти України гострим питанням залишається загальноосвітня сільська школа. Її проблеми без перебільшення можна назвати загальнодержавними, оскільки від подальшого розвитку школи у сільській місцевості багато в чому залежать темпи і якість соціальних перетворень на селі.

До правових документів, які визначають розвиток сучасної освіти на селі, можна віднести Закони України «Про загальну середню освіту», «Про освіту», «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», Укази Президента України «Про державну підтримку підготовки фахівців для сільської місцевості», «Про першочергові заходи щодо підтримки розвитку соціальної сфери села», Постанову Кабінету Міністрів України «Про розвиток сільської загальноосвітньої школи».

В умовах сільської місцевості освіта виступає впливовим чинником економічного та загальнокультурного розвитку села, а загальноосвітні заклади не тільки здійснюють місію утворення та збереження населених пунктів сільської місцевості, а й впливають на соціокультурний фон оточуючого середовища. Тому проблеми навчальних закладів на селі залишаються актуальними в умовах якісної модернізації освітньої галузі, яка виступає провідним фактором розвитку держави. Це підтверджується матеріалами проведених відповідно до Постанови Верховної Ради України парламентських слухань на тему: «Освіта в сільській місцевості: кризові тенденції та шляхи їх подолання» 14 березня 2012 року. У матеріалах парламентських слухань відзначається: «Проблеми розвитку закладів системи загальної середньої освіти у сільській місцевості особливо загострилися і стали очевидними у період переходу економіки на ринкові відносини, коли сільська школа залишилася поза увагою аграрних виробництв, як і проблеми розвитку села в цілому» [1].

На сьогоднішній день сучасна сільська школа стикається з низкою проблем при вирішенні освітніх завдань. Окреслимо деякі з них.

Економічні проблеми сучасного села, відсутність належного фінансування з боку держави негативно позначилися на матеріально-технічному

стані сільських шкіл. У сільських школах часто не вистачає підручників, наочних посібників, спортивного обладнання та сучасних інформаційних засобів навчання. Тому, сільські школи знаходяться в значно гіршому становищі щодо забезпечення матеріально-технічної бази, ніж міські [2].

Важливе значення має загальнокультурна підготовленість учителя до життя та праці на селі. Низький рівень матеріального забезпечення вчителів, відсутність можливості в їхньому професійному зростанні та самовдосконаленні знижує імідж педагога в очах дітей.

Рівень громадської активності учнів на селі значно нижчий за рівень міських учнів. У сільських загальноосвітній школах гіршими є умови для творчого розвитку учнів, зокрема відсутність гуртків, творчих об'єднань, а також закладів культури в сільському населеному пункті, проблеми транспортного зв'язку з районним центром ускладнюють методичну роботу [3].

Проблема загальноосвітньої школи сільської місцевості – одна з найскладніших в українській освіті, оскільки проблема відмінності освіти міських і сільських учнів залишається актуальною й на сьогодні. Соціальна стратифікація учнів на бідних і багатих, низький рівень якості життя на селі різко скоротили стартові можливості сільських старшокласників у втіленні та здійсненні життєвих планів, зробили для багатьох із них недоступними соціальні блага, зокрема отримання безкоштовної вищої освіти [3].

Отже, підтримка сільської школи на сьогодні залишається актуальною проблемою. Визначені проблеми сільської школи свідчать про те, що у сільській місцевості доступ до освіти більш обмежений, ніж у місті: низька матеріальна база сільських шкіл, значно нижчий рівень кваліфікації учителів і рівень освіти дітей, гірше за міську школу методичне забезпечення навчально-виховного процесу. Тому, сільська освіта в останні роки не може конкурувати з міською. Сільська школа вимагає активного втручання і допомоги наукової громадськості у вирішенні її проблем, взаємодії і співпраці з міською загальноосвітньою школою.

Школа як головний осередок культури на селі має забезпечувати належний рівень навчання і виховання дітей та молоді, систематично і кваліфіковано впливати на процес виховання дитини, сприяти її позитивній соціалізації й адаптації. Однак через матеріальні та фінансові труднощі, комплекс соціальних, економічних, педагогічних, психологічних проблем вона не в змозі нині реалізувати свої головні функції. Вирішити проблеми сучасної сільської школи можна лише на загальнодержавному рівні.

Література:

1. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Освіта в сільській місцевості: кризові тенденції та шляхи їх подолання» Постанова Верховна Рада України; від 07.06.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

2. Іванюк Г.І. Соціально-педагогічні засади розвитку сільської школи в Україні (1958-2000 рр.) / Г.І. Іванюк / К.: Пед. Думка, 2007. – 408 с.

3. Алендарь Н. И. Сільська загальноосвітня школа: проблеми та перспективи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/16_NPRT_2014/Pedagogica/4_170497.doc.htm

Оглобля В.О.

(наук. кер. – доц. Пивоварська К.Б.)

*магістрантка природничого факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка*

ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Дошкільна освіта є обов'язковою первинною складовою частиною системи безперервної освіти в Україні. Дошкільна освіта цілісний процес, спрямований на забезпечення різнобічного розвитку дитини дошкільного віку відповідно до її задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних, психічних та фізичних особливостей, культурних потреб, формування у дитини дошкільного віку моральних норм, набуття нею життєвого соціального досвіду.

Відповідно до ст. 9 Закону України «Про дошкільну освіту» громадяни України незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак мають рівні права на здобуття дошкільної освіти у дошкільних навчальних закладах незалежно від підпорядкування, типів і форм власності [5].

Незважаючи на те, що за останні роки спостерігається позитивна тенденція щодо збільшення кількості дітей, охоплених дошкільною освітою, значна частина дітей не відвідує дошкільні навчальні заклади, у яких максимально забезпечується системний підхід до реалізації завдань дошкільної освіти, здійснюється планомірна, нефорсована підготовка дітей до школи впродовж усього дошкільного дитинства з урахуванням вікових, індивідуальних можливостей та новоутворень кожного вікового етапу [1].

Завданнями дошкільної освіти є збереження та зміцнення фізичного, психічного і духовного здоров'я дитини; виховання у дітей любові до України, шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей Українського народу, а також цінностей інших націй і народів, свідомого ставлення до себе, оточення та довкілля; формування особистості дитини, розвиток її творчих здібностей, набуття нею соціального досвіду; виконання вимог Базового компонента дошкільної освіти, забезпечення соціальної адаптації та готовності продовжувати освіту [2].